

Št. 9.-10. V Ljubljani, 1. septembra 1922. XXX. tečaj

Bogumil Gorenjko:

Pesmica iz tujine.

Kje si, moja mati draga,
kje beseda tvoja blaga?
Kje tvoj sladki žar očes,
ki je meni pol nebes?

Trda mačeha-tujina
zdaj je meni domovina.
Draga mati! Kdaj pač spet
vidim tebe in naš svet?

Ivan Langerholz:

Šola lepega vedenja.

12. Ta grdi jeziček!

Oj, star grešnik je to. Že apostol Jakob je zapisal: »Jezika noben človek ne more ukrotiti.. Z njim hvalimo Boga in Očeta in z njim kolnemo ljudi, ki so ustvarjeni po božji podobi. Iz enih ust pride hvala in kletev. Ni prav, bratje moji, da se tako godi.«

Ali ni prav, da vzamemo tega nepridiprava tudi v naši šoli malo na piko? Ne bo drugače. Sicer pravijo, da ima najmanjši otrok pri hiši posebne pravice: Nihče mu ne sme nič reči, vsi mu morajo biti pokorni, in celo gorje mu, kdor bi se mu zameril!

Takih pravic si lasti tudi jezik. Pa dali mu jih ne bomo. V naši šoli že ne.

Ali je mari to prav, kar počenja Peter Klada? Kolne, kakpr bi stresal orehe. Pa kako se zna zagovarjati. »Saj so naše slovenske kletvice le mali greehi.« Samo Lah in Ogrin in včasih menda tudi Hrvatje da delajo s kletvino smrtne grehe. Ko bi bilo to čisto res? In če bi tudi ne bilo greh! Toliko je gotovo: kletvina je izbruh neotesanosti in podivjanosti prve vrste.

Tisti Miha Hostar pa ne pusti nikogar pri miru. Za vsakega ima pripravljen priimek. Eden mu je tepec, drugi mu je cepec. Pa še grše besede ima: Capin, falot, lump; kar iz rokava jih iztresa. Pa samo za druge jih ima. Če bi pa njemu kdo kaj podobnega rekel! Miha bi mu kosti zrahljal.

Ali najmarí pohvalimo Joška Klatovnika ? Boljše, da bi ga ne bilo na svetu ! Kamor pride, povsod govori same grde, nedostojne besede. Kar je pregrdo za hlev in za svinjak, to mora on prodajati, kjerkoli hodi. Ali je potem kaj čudnega, če svaré starši svoje otroke pred njim ? Pa ko bi svoje nedostojnosti vsaj samó zase ohranil ! Ali on kuži naprej ko garjeva ovca.

Ivanka Kokodák vé pa za vse napake cele vasi. In s kakšnim veseljem jih pripoveduje ! Še ponaša se, da samo to govori, kar je res. Bog varuj, da bi kaj pridevala. To bi bil sevé greh. Resnico pa — pravi — moramo govoriti, da se Bogu ne zamerimo. Ti grda svetohlinka ! Samo to nam povej, kaj te brigajo slabosti Sometovega Franceta ali pa Krivčeve Barbe ? — Nič. — Kolikor je za nohtom črnega ! — Prav nič. — No vidiš...

Slavka Zaletel pa rada več pove kakor je resnica. Zaradi lepšega namreč še malo dodá. Zaradi »lepšega« ! Ta lepota je ostudno grda. In še sramotna povrhu. In draga. Boš že nekoč okusila, ko bo Občutnikov Janez tudi stopil na noge in te tožil. Pa boš morala preklicati pred cerkvijo ali po časopisih vse, kar si »zaradi lepšega« govorila o njem slabega.

Jerica Trobec ima pa kar svoje vrste pošto. Če pride h Komarjevím, pripoveduje, kaj je rekel Bradačev Pavle zoper Komarjevega Petra ; pri Bradaču pa ve povedati, kaj je Komarjev govoril zoper Bradačeve. Obe hiši je že spravila s svojo pošto v ogenj, in ne bo kmalu konec sovraštva. Kaj li ima dek-le od tega ? Ali ne vidi, kako se je ljudje že boje ? Ali ne sliši, kaj govore o nji takrat, ko je ni zraven ? Ko pa pride, pa napeljejo govor na vreme in kdaj bo šel dež in na podobno. Vremenu menda vendar ne bo nesla svoje pošte ?

Peter Klobasár naj pa tudi sprejme malo nauka. Ta človek namreč ne zna nikdar molčati. Če govore domači, se vedno vtika vmes, kakor bi bil vso modrost sam pojedel. K vsaki, še tako krotki besedi mora on priložiti svojo neslano opazko. Da, še ondaj, če ga pustiš pri miru, ti Peter s svojim jezikom ne bo dal miru. Kar ponosen je na to svojo grdo navado, češ da se nikogar ne boji. Ko bi tak mladič vedel, kako je ljudem njegov pogum odveč. In ko bi vedel, da se povračuje, kakor se posojiuje. In kako grenko je mnogokrat tako povračilo. Toda zaenkrat še ne ve; noče vedeti, niti verjeti noče.

Primerno bi bilo, da bi vam zdaj še popisal Janeza Bahača. Pa kje bahačev manjka? In drugih takih jezičnikov? Kako prav ima že omenjeni apostol, ki imenuje jezik »nepokojno hudobo, polno smrtnega strupa«!

Vek. Skuhala:

Čisto zlato.

Daj mi vendar že enkrat mir! Če ne...«

»Zatožila me boš v šoli in doma, Barbika, saj vem.«

Nasmejal se je Tonček na vse grlo in še enkrat se prav pohlevno dotaknil Barbike, njenega vratu in dolge kite kostanjevih las.

»Pa mi povej, Tonček, ali imaš sploh kaj srca, ko si tako nagajiv, takó siten?«

»Jaz imam srce? Da, Barbika, kaj misliš s tem?«

Mnogi dečki, šolarji, najbrž res ne vedó, da imajo srce v svojih prsih. Skrito je sicer, ni vrat do njega,

nismo ga še videli — morda pa ga sploh ni? Pa kdo bi se tudi brigal za srce, to stvarco v prsih? Boljša je skrb, da so nohti zmeraj dovolj dolgi, črni in ostri in da se nas ljudje bojé. To je naš ponos, kadar imamo vojsko med sabo in se do krvi spraskamo ter si pulimo cele šope las. Take so bile Tončkove misli.

»Iz tega razvidim, da ti je tepenje in metanje prvo na svetu. Potem res ne moreš vedeti, kaj je srce,« mu odvrne Barbika.

»Srce imam, če se junaško postavim sovražniku in se ga lotim, kadar najmanj sluti,« meni Tonček.

»To pač ni srčno, če koga napadeš zavrato, ko se niti ne more braniti. Sploh pa ti povem, Tonček: pusti ravsanje in kavsanje, pa bodi takšen, kakor te učijo v šoli!«

»Ti me boš učila? Ti bodi, kakršna hočeš, jaz bom pa, kakor bom jaz hotel! Sicer pa — da me ne boš napačno razumela — Barbika, hudoben biti ne želim. Rekla si, naj pustim te deške razvade, in naj bom prsrčen, plemenit.«

»Da, to sem rekla. To želim. Če ne, me bo sram, da imam divjega bratca. Ne bom te pogledala, kaj še nasmejala se ti!«

»Nič ne bodi užaljena! Storil bom, kakor — želiš. Pa ne zato, da si pridobim tvojo naklonjenost, ampak zato, da dokažem vsemu svetu, da imam srce.«

»Oprosti, Tonček, ker sem ti prej očitala, da ga nimaš! Zdaj vidim, da imaš dobro, celo boljše srce ko marsikdo drugi.«

In za roke sta se prijela bratec in sestra in malo zamišljena nadaljevala pot.

Otroška srca so iz čistega zlata.

Cvetinomirski:

Uboga Lenica.

Lenica je bila sirota. Ne očeta ne matere ni imela več. Jokala je mnogo. Ljudje, pri katerih je bila, so bili pač hudi; gledali so jo le postrani.

Poleti je bilo. Tedaj je bila Lenica vesela. Zgodaj zjutraj je vstajala in je gonila čredo ovac na pašo.

Vse zeleno se je smehljalo drevje, in travniki so bili pisani, s cvetkami posuti. Vabili so v svoje mehko naročje. Šumelo je v črnih gozdovih kraj pašnika. V njih so zvonili zvonko zvonovi in pozdravljali prijazno. Ob potokih so modréle vijolice, in v dolgem špalirju so se vrstili rumeni cvetovi regrata... Kamorkoli so pogledale oči — vsepovsod radost, ki je božala s svojimi sanjami in poljubljala lica...

Lenica je sedela kraj črede in trgala ob studentcu spominčice, ki so se zibale ponosno naokoli. Ovce pa so se pasle mirno in mulile travo.

Solnce je sijalo veselo, vesele so bile tudi oči Lenice in so gorele v trepetajočem ognju mlade pomladi.

Tako majhna in tako uboga je sedela tu pri cveticah kakor zavržena cvetka sredi puščave. Nikjer je ni bilo duše, ki bi jo tolažila s prijaznimi besedami:

»Lenica, ne jokaj! Pojdi z mano: moj dom je tvoj dom!«

Le cvetke so bile njene tovarišice. Z njimi je kramljala, pogovarjala se z njimi in jih ljubila. Tako je bila kakor doma sredi lepe krajine, med cvetkami v solncu. Cvetke so bile njena mati in njen oče, cvetke so bile njene sestrice in njeni ljubi bratci...

In Lenica je bila vesela, da ima cvetke, in je bila srečna med njimi.

Prepevali so vsenaokoli ptički. Daleč se je glasila njih glasna pesem. Ves gozd je bil poln pesmi, polna so jih bila polja in gaji in livade.

Lenica je poslušala te pesmi, in dobro ji je bilo pri srcu. Saj niso bile pete te pesmi za nikogar drugega kakor le za njo. Za njo, ker je bila tako majhna in uboga, in ker se je tako bala hudih ljudi doli v vasi.

Dà, hudi ljudje so bili doli v vasi. Toda Lenica je bila visoko na holmu s svojo čredo ovác, in sèm gor niso mogle hude besede in jezni pogledi...

Kakor ptičica je bila Lenica tu gori na pašniku, vsa majhna in uboga, sama na vsem širnem svetu. In kakor cvetka je bila, ki je zavržena sredi puščave. Svobodno pa so ji dihale tu prsi in oči gledale veselo naokoli: glej, vse zeleno, vse prijazno in svetlo! To je dom, tih in miren, s sanjami okrašen dom, in v tem domu biva Lenica, vsa uboga in majhna... pa vendar srečna.

J. E. Bogomil:

Zakaj sme pes kruh jesti.

Stroci so jedli kakor za stavo. Saj so bili tudi res lačni. Pomislite: celo noč so spali in niso nič jedli. Kdo bi ne bil lačen? Jedli so, in nihče ni mislil na domačega Sultana in malega Dačka, dokler ni Sultan polglasno zarénčal in Dačko pritajeno zavčvilil.

Šele potem je vzela Poharjeva Julika v roke kos kruha in ga jela drobiti. Nepočakana psa sta pa še

Tudi kruh je dober!

vedno dopovedovala po svoje, da sta zares lačna. Sultan se je vedno bolj stiskal k Juliki, in Dačko je venomer mahljal z repom in posedal zdaj ob Sultanova desnici zdaj ob njegovi levici, samo da bi prejkaj pričakal. Zorka in Mirko sta silno pozorno opazovala pasje prošnje.

Slastno sta použila domača varuha svoj zajtrek. Seveda: če bi bila dobila klobaso mesto kruha, bi bila še bolj slastno jedla. A če ni klobase, je pa tudi kruhek dober.

Ali veste mar, zakaj ima pes posebno pravico, da sme kruh jesti? Poharjeva Julika to dobro ve. Naj vam pa ona pové.

Žito je v davnih dneh silno bogato obrodilo. Od vrha stebela pa do tal je bil en sam klas. Ker so pa imeli ljudje toliko žita, so postali prevzetni. Norčevali so se iz obilega božjega daru.

Bog je sklenil da bo kaznoval človeško ošabnost. Vse žito je hotel človeku vzeti. Če bi se bilo pa to zgodilo, bi morali vsi ljudje pomreti za lakoto. Mnogo domačih in divjih živali je to človeku privoščilo.

Psu pa se je človek smilil. Šel je pred Boga in ga prosil, naj pusti ljudem vsaj toliko klasja, kolikor ga pes lahko prime s svojim gobcem.

Boga je ganila živalska zvestoba in vdanost. Uslišal je psa.

Takó je pes rešil človeški rod lakote in smrti. In od tistega časa ima pes posebno pravico, da sme jesti kruh. Usmiljeni ljudje mu ga pa tudi radi dajo.

J. E. Bogomil:

Prijetna zabava.

9. Računanje.

Radi bi vedeli, koliko je star Maroltov Jožek iz Podhoma in kdaj je rojen? Kar vprašat ga pojdite! Jožek se bo pomuzal, pa bo rekel: »Uganite!« — »Dobro, pa bomo!« — »Mhm! Vi pa že, vi! Nikoli!« — »Koliko stavimo?« — »Kolikor hočete! Saj bom vse jaz dobil!«

Jožek se bo že naprej veselil dobljene stave in vam bo prav rad računal, ko mu boste narekovali, kaj naj vam izračuna.

Takole mu boste govorili: »Število tistega meseca, v katerem si rojen, pomnoži s številom 100. Zdaj zraven prištej še datum svojega rojstnega dne. To pomnoži s številom 2 in prištej zraven število 5. To pomnoži s številom 10 in prištej zraven 23. Vse to pomnoži s številom 5 in prištej zraven toliko, kolikor let si star.«

Tole zadnjo številko se bo mogoče Jožek malo branil zapisati, zakaj brez pisanja ni mogoče napraviti tako učenih računov, kakršen je ta. Mislil bo namreč: »Aha! Ti boš pa od daleč gledal, kaj bom zapisal!« Če bi Jožek res kaj sitnaril, ga zavrnite: »Na! Bom pa proč gledal. Ti pa zapiši, kar sem rekel. Samo po pravici!«

Jožek vam mora zdaj povedati, kar je naračunal. Vi pa odštejete od tiste vsote število 365. Ostanek, ki ga dobite, pa razdelite tako, da bosta od desne proti levi v vsakem oddelku po dve številki. V zadnjem oddelku je lahko tudi po ena sama. V

prvem oddelku od desne na levo imate število njegovih let, v drugem njegov rojstni dan in v tretjem njegov rojstni mesec.

Zgled naj vam še natančneje pojasni ta lepi račun. Jožek je bil rojen — recimo — dne 29. marca 1902. To lahko zapišemo tako, da tudi mesec zapišemo s številko, torej 29. 3., ker je marec tretji mesec. Star je torej zdaj 20 let. Jožek bo torej računal takole: $3 \times 100 = 300$, $300 + 29 = 329$, $329 \times 2 = 658$, $658 + 5 = 663$; $663 \times 10 = 6630$, $6630 + 23 = 6653$, $6653 \times 5 = 33265$, $33265 + 20 = 33285$. To številko mora Jožek povedati, vi pa vzamete v roko svinčnik, pa odštejete: $33285 - 365 = 32920$. To številko razdelite s črtami takole $3 \mid 29 \mid 20$, pa imate v prvem oddelku od desne na levo starost 20 let, drugo število vam pove dan rojstva (29), tretja pa mesec rojstva (3).

Tako lahko uganete starost vseh svojih součencev oziroma součenk, bratov, sester, staršev, sploh vseh, ki vam bodo hoteli računati, kakor jim boste vi ukazali. Nekdo n. pr. bi vam povedal številko 122614. Koliko je star danes, ko vam je to povedal, kdaj je rojen? Napravite račun za človeka, ki je bil rojen 1. januarja 1907!

Janko Posavec:

Junaki iz naše šole.

V mrzli dolini, na Dolenjskem stoji mogočna šola. Človek bi mislil, da je kako vseučilišče, ako ne bi bilo na nji zapisano debelo »Ljudska šola«. Kakor šola, taki imenitni junaki so tudi njeni obiskovalci. A čudo preveliko — čim manjši so učenci, tem večji.

so junaki in učenjaki. Vse pa posekajo tisti, ki se dopoldne na učenost pripravljajo, popoldne pa učenost razkladajo. Morda ste že uganili, kateri so to? Na vratih njih sobe stoji številka I.

Ko bi jih bili vi videli lani v začetku leta! Kakor palčki so čepeli po klopeh. Rastejo pa, da se kar vidi. Pa to še ni nič; najbolj imenitno je to, da se tudi vedno lepše vedejo, da znajo in da so prav pogumni takrat, ko je treba. Opazili so to tisti, ki jih učijo, in so jih močno veseli. Morda je še kje drugod kaj takih, a pri nas bi jih zastonj iskali po vsi drugi šoli. Tako pravijo gospod katehet, ki vse otroke poznajo. K tem junakom bi se morali priti učiti celo naši »šestošolci«.

Kakšni pa vendar so? Med poukom sede kot kipi. Oči vseh zró v gospodično ali v gospoda kateheta. Nobene besede ne preslišijo. Le včasih se kdo prenagli, pa pové kar nepoklican kaj iz svoje mlade izkušnje. Pa tega ne zamerimo preveč, ker se vidi, kako lepo posluša. Mirni so pa ti otroci ne zaradi kake velike palice. Bog varuj! Samo zato, ker se boje žaliti gospodično, ki jim je nepopisno dobra in jih z ljubeznijo napeljuje k vsemu lepemu. V tej družbi vlada ljubezen in prijateljstvo, nepoznani sta pa jeza in palica. Doma je pa tukaj tudi olika, da o večji na tej šoli še menda niso slišali. Ko gre gospod katehet iz razreda, se mahoma znajde pri vratih Tonček Gregorčič, najmanjši paglavček, ki je toliko razposajen, da ga prav lahko in radi prenašamo. Vrata se bliskoma odpró, on pa stoji v pozoru in se poslovi z globokim poklonom od gospoda. Pa to še ni vsa olika teh malčkov. Mnogo lepega so že tudi drugače pokazali, a bi bilo predolgo, da bi o vsem tem pripovedovali.

Le pogum še omenimo, pogum! Če mirno sede ti otroci, ne mislite, da se bojé. Povedali smo že, da so pridni iz ljubezni do predstojnikov. Da se pa znajo tudi pokazati, smo pa videli ravno pred božičem. Ko smo se prav po domače pomenili o jaslicah in ko smo zvedeli, da imajo pri Nežnih celó božično drevesce, se je pa javila Angelica Drobnič, pa je sama pred vsemi drugimi zapela »Sveta noč, blažena noč«. Kakšen pogum, kaj ne? Tako korajžnih src bi pred leti ne bili dobili. In celo prelepó, ganljivo je zapela, da smo se vsi čudili. Resno od tedaj upamo, da bo enkrat še čast naših cerkvenih pevk in da bo pela še pred celo faro na visokem koru. — Enako učenost je pa pokazala tudi Francka Kozina, ki je vrla in pogumna pevka. Neki Francek je pa takó zažvrgolel, da smo bili prepričani, da bo doma vse kratkočasil s petjem. Samo za »vižo« te pesmice bi ne bili vedeli iz njegovega petja, ako bi je ne bili že od drugih slišali.

Ob koncu ure je pa stopila h gospodu katehetu mala Mici Gruden in ganljivo voščila v lepi pesmici vesele praznike. Dečki so pa dejali, da bodo gospodični voščili za god, ki bo kmalu. Morda bomo pa kasneje kaj povedali, kako so se odrezali, če boste radi prebirali, kako je na naši visoki šoli, kjer so majhne postave, a velike duše.

Miladin:

Večerni pogovor.

— Kaj je vaše delo,
dragi otročiči? —
„Ej, saj dobro veste
punčke in konjiči!“

— Kdo je zajtrk skuhal,
ko ste k mizi seli?
„Skuhali so mama,
mi smo pa pojeli.“

— Pa ste šli na polje —
ste li morda želi?
„Žele so žanjice,
mi smo jim le pelil!“

— Čujte, kaj pa v šoli,
ali tam kaj znate? —
„Oh sevé, nam ondi
res so ure zlate!“

— Kaj pa vam je ljubše,
sadje ali cvetje? —
„Vse za nas je radost:
zima in poletje.“

— Prav vsegà imate,
kaj bi pa še radi? —
„Ej, v poletju zime,
v jesen pa pomladi!“ —

Vek. Skuhala:

Učit se grem.

»**N**ič mi ni več za te puste knjige. Nerad jih že nosim. Da bi le kmalu dobil odpustnico! Potem se grem pa učit.«

Tako je tarnal Verlekov Ivan, da ga je bil Gorčenkov Jakob že dolgo sit. Prav so mu torej prišle zadnje besede Ivanove: oklenil se jih je kakor ponesrečen plavač rešilne deske. Začel je zbadati Ivana.

»Učit se greš? Kaj te pa tako veseli? Če se v šoli nisi nič učil, se boš pa kje drugod? Jaz ti že ne verjamem.«

»H kovaču Hrzenjaku grem. Si že videl kovačnico, kako črna stoji ob beli cesti, tik pred mestom? Vse polno konjev je tam. Jaz pa imam konje najrajši.«

»Ivan, Ivan, to še ni vse, če imaš konje rad. Ali pa te kovač rabi? Ali mu boš dovolj močan za težko delo? Tega najbrž še nisi nič pomislil?«

»Pa poskusiva, kdo bolj zna rabiti svojo moč!«

Ivan je že zgrabil Jakoba, Jakob pa Ivana. Zdaj se rujeta in bosta padla na tla. Kdo bo le spodaj? Pa sta oba zelo spretna, gibčna in prožna, ker sta vajena takega posla! Ni jima treba več pogovora o kovaškem poklicu; vsak, še tako nedolžen razgovor ju razburi, da se spopadeta. Ljudje ju že poznajo in že skoro več ne zamerijo, če hlačata vsa blatna in krvava s torbo na rami skozi vas. Čudili bi se, če bi jima upadla bojevitost.

Zdaj že spet mirno korakata. Mirno ravno ne, ker kregata se še vedno. Jakob pa še vedno trdi, da Ivan ni za nobeno učenje. Ivan pa pravi, da ga bo veselilo vsako delo, le da ne bo več videl teh grdih knjig.

»Na vse zadnje, naj ti bo, pa se pojdi učit!«

Tako se Jakob spravi z Ivanom, ko sta že blizu domačih hiš. Težko bi mu namreč bilo, če bi zašlo solnce nad njegovo jezo. Drugi dan pa bo itak vse preklical in iznova dražil Ivana, da ni za nobeno učenje.

»Učit se grem!«

Ravno najslabši šolarji pogosto takó govoré,

Jernej Popotnik:

Malčin lišček.

 li je res niste poznali? In — njenega liščka ne? Škoda!

Jaz bi vam povedal o nji in o njenem liščku lepo zgodbico.

Hočete? — — —

Bilo je v pozni jeseni, in Malči ni bila tega vesela: rada bi bila namreč videla, da bi cvetela večna pomlad vse na okoli.

Ker pa ni bilo več pomladi, in ker je pihal zunaj mrzel veter, se je zaprla Malči v izbico in je brala pri oknu. Tam je stala gajbica, in v nji je skakal njen lišček.

»Moja živalca!« ga je imenovala Malči navadno ljudem.

»Tako majhen je kakor jaz, in zato ga imam tako rada . . . «

Brala je, zaprla nato knjigo in zrla nekaj časa v gajbico.

»Zofka, hop! hop!«

Liščku je bilo namreč ime Zofka.

»Hop!«

Zamajala se je Malči in odprla vratica; pokušal je lišček skozi nje in je zletel v izbico.

»Hop, Zofka, hop!«

Lišček je obstal v kotu na mizi. Nato se je pa dvignil in se je zaletel v šipo na oknu: sunilo ga je nazaj, in pal je na polico.

Pobral se je naglo in se zopet zaletel.

Malči se je prestrašila.

»Zofka! Nehaj no! Zofka!«

Stopila je Malči k oknu in ga je hotela ujeti v roke: toda lišček je bil spreten in uren — sukal se je naglo na okoli in ni hotel v gajbico nazaj.

Skočil je sredi police, videl je ven. Tam je bilo nebo, črne hiše so bile, videl se je tudi vršiček gola drevesa. In lišček je pozabil, da ga je bilo sunilo — saj je bilo tam zunaj nebó, in črne hiše so bile, in vse je bilo tako blizu . . .

Poskakoval je neprestano, tekal ob oknu, poskakoval in padal.

A ko se je oziral navzgor, mu je temnilo vedno bolj pred očmi, ginilo je nebó, ginilo je drevje, noč poslopij se je širila in širila, zažrnila je vse . . .

Komaj za palec visoko je še poskočil — a glej, že ni bilo ničesar več, niti okna ne . . .

»Moja Zofka! Moja Zofka!«

Mrtvega je držala Malči liščka v rokah in z njim zakrivala solzni obraz . . .

J. E. Bogomil:

Zilska dolina.

»**K**akšna se vam kaj zdi ta gospodična s klobukom na glavi?«

»Gosposka je!« meni Tomažinov.

»Pa ni. Kmetiška je!« ugovarja Boštetova.

»Aaaa! Pa ima klobuk!«

»Vseeno!«

»O že vem! Korošica je!« ugame Boljkov. »Saj so naša mama pravili: Na Sv. Višarjih so videli Korošice, ki so imele klobuke na glavi.«

Zilanka.

»Prav imaš, Beljakov! Korošica je ta ženska. Iz prelepe Zilske doline je doma. Taka je narodna noša v tisti dolini.«

Zilska dolina! Ni več naša — Bogu potoženo! Ugrabil jo je tujec, Nemec. A vendar, vendar še — je naša. Še biva, še mora bivati ondi naš rod, četudi mora bivati v sužnosti. Kdaj bo rešen?

Skozi Zilsko dolino teče reka Zila, ki se blizu Beljaka izliva v Dravo. Ob Zili blizu Beljaka je daleko znana božja pot Device Marije ob Zili. Saj se še spominjate, kaj vam je v začetku te božje poti pravil gospod pisatelj Meško. (Vrtec l. 1920 str. 66 in nasl.)

Zilska dolina je slovenska. To nam pričajo že krajevna imena v tej dolini: Zilska Bistrica, Blače, Gorje, Brdo, Goriče, Melviče. Celo svetniška imena cerkvâ pričajo isto resnico: Šmohor (Sv. Mohor), Št. Jurij ob Zili, Št. Pavel ob Zili, Št. Štefan ob Zili. Vsi ti svetniki so bili Slovincem posebno priljubljeni.

A tujci, ki ne poznajo Slovencev, so pridelili Zilsko dolino Nemcem! Ne po pravici! Vemo pa, da trpi vsaka krivica le nekaj časa. In to nas tolaži. To nas navdaja z vedno živim upanjem, da bo prej ali slej tudi prelepa Zilska dolina spet naša.

Našim dopisnikom.

»Marijin vrtec« je šola Marijine družbe. V njem se pripravljate, da boste čez kaj let vstopili pod zastavo nebeške Kraljice, da boste kot Marijini otroci kdaj res čast in ponos našega naroda.

Marijina družba ima svojega »Bogoljuba«. Saj ga poznate? »Bogoljubu« pišejo člani Marijinih družb o tem, kaj se godi v Marijinih družbah. Gospod urednik se pa včasih krega, da so dopisi predolgi. Preveč je v njih besedi, a premalo povedó. V »Marijinih vrtcih« se morate pa tudi naučiti, kako napisati taka poročila.

Nate par navodil!

1. Kaj napišite? Kaj in kako delate v »Marijinih vrtcih«. — 2. Kako pišite? V malo besedah veliko povejte! — 3. Kdaj pišite? Vsaj vsako leto enkrat. — 4. Kdo naj piše? Otroci sami.

Za zgled vam bodi danes poročilo iz Železnikov.

»Marijin vrtec« šteje v Železnikih 124 članov: 66 dečkov, 58 deklic. Smo vsako mesečno zadnjo nedeljo v cerkvi sv. Frančiška. Isti dan imamo skupno sveto obhajilo. Pred shodom in po shodu pevamo Marijine pesmi.«

Vidite, ljubi otroci, to je nekaj, kar nam je všeč. Ne pa, kakor nam je nekdo pisal — pa nočem povedati kdo in odkod, da ga ne bodo doma za ušesa: »Danes vam pišem prvikrat. Ko sem prišel domov, sem se vsedel za mizo ter sem v desno roko vzel pero; tedaj sem začel pisati. Ker je že pozno zvečer, se mi mudi spat. Zato voščim vsem skupaj lahko noč.« Ali ni škoda papirja in znamke za tak nič?

Poročajte tudi, kako je urejen vaš »Marijin vrtec«
Poslušajmo Železnikarje!

»Shode vodijo gospod kaplan. Imamo pa tudi dečki svojega prednika in deklice svojo prednico. Oba imata pa še svoje pomočnike in pomočnice.«

Poglejte! Kar res majhna Marijina družbica je to! Poslali so nam celo imena prednika in prednice. Mislimo, da jih ni treba objavljati. Naj se otroci vadijo v ponižnosti. A lepo je, da se otroci takorekoč sami vladajo. Gotovo imajo potem tudi svoje seje. Navadili se bodo, voditi seje Marijine družbe in ne bodo tako nerodni kakor marsikje že večji pri Marijinih družbah. Pridejo k seji, pa se kar gledajo. Govoriti nič ne upajo. Drugi člani pa mislijo, da imajo pomočniki v Marijinih družbah samo eno nalogo: tožiti in črniti tovariše in tovarišice.

Poročajte tudi, če je kdo umrl. Pa ne, da bi moral kdo umreti! Le živite! Pa pridni bodite! Železnikarji so nam poslali o tem poročilo.

»Na tiho nedeljo smo pokopali učenca Antona Mohorčič, ki ga je vrgel na cesto poštni avto. Pretresel se je tako, da je čez pol ure doma umrl. Na belo nedeljo smo pa pokopali učenca Ivana Primožič. Gospod župnik so izpregovorili nekaj tolažilnih besed nam in domačim v tolažbo; mi smo pa zapeli par pesmi v slovo.«

Vidite, to je tudi nekaj. Nekaj bi bilo še prav, če bi bili zapisali: Če niso znabití tudi kaj svetih obhajil darovali za umrlo tovariša? Upamo, da pač. Naj jim bo to dobro delo zapisano pri Bogu!

Poročajte tudi, če ste šli kam na izlet. Ali če ste igrali kako igro in ste denar podarili za dobre namene. O igri, in kako so tam denar porabili, ste brali v dopisu iz Semiča. Izlete so pa tudi napravili naši Železnikarji.

»Lansko leto smo napravili izlet na Prtovč; letos pa nas je nekaj šlo preko Bukovice skozi Št. Lenart pa spet nazaj domov. Zvečer smo bili že doma pri šmarnicah.«

Nikakor ni treba, da bi bil vsak dopis tako dolg, kakor je železnikarski. O ne. Vsak del njih dopisa,

ki je raztrgan po tem spisu, je že dopis zase. Če nam pa vi še krajše napišete, bo pa tudi prav.

Pa še enkrat: Sami pišite, otroci! Ne o sebi, kdo ste in kaj ste, ampak o »vrtcu« sporočajte. Bog vas blagoslovi in varuj Mati božja!

Bogomil.

Dopis mladega junaka.

Zakaj sem postal mladi junak? Mladi junak sem postal zato, ker se pijanci grdo obnašajo, ne hodijo k sveti maši, kolnejo Boga, se pretepajo, ne prejemajo svetih zakramentov, hodijo v slabo družbo in vino tudi škoduje zdravju. Odpovedal sem se tudi kajenju, ki škoduje zdravju. Pijanci kadijo mnogo.

Stanislav Natlačen,

učenec III razr. drž. vadnice v Ljubljani.

Prečastiti gospod!

Št. Vid pri Stični: Pri nas imamo tudi »Marijin vrtec«. Šele letos smo ga ustanovili. Veliko se jih je vpisalo. Imamo tudi svoj pevski zbor (16 deklic), ki nam zapoje, kadar imamo shod. Pel je tudi prav lepo, ko je bilo prvo sveto obhajilo. Samo nekaj nam ni všeč, da premalo hodijo k shodom, in pa, da je premalo dečkov v »vrtcu«. Torej pridno hodite k shodom in pa še dečki se vpišite v večjem številu. Letos imamo 20 »Angelčkov«. Drugo leto naj ga pa prav vsak naroči.

Kastelic Franc.

Na Vrhnikih je v »Marijinem vrtcu« 30 deklic. Malo sicer, pa te so pridne. Posebno petja se rade uče in z lepim petjem časté Marijo

V Žalnih se tudi pridno gibljejo. Žele si še kakšno igro za otroke v »Angelčku«. V zadnji igri jim tisti kino dela preglavice. Pa saj glavna reč pri »Marijinem vrtcu« so shodi in sveti zakramenti.

Pod Storžičem v Preddvoru smo 7. maja ustanovili pod vodstvom gospoda kaplana »Marijin vrtec«. V njem je 42 deklic in 22 dečkov. Tudi jaz sem med njimi. Prvo nedeljo v maju smo bili pri svetem obhajilu. Ko je minila sveta maša, smo zapeli pesem »Ti, o Marija«. Nato so imeli gospod župnik majhen nagovorček. Pravili so nam o lepoti »Marijinega vrtca«. Kako moramo biti pridni in da ne smemo piti opojnih pijač, da bomo tako lepe rožice v vrtcu Marijinem. Potem smo molili molitvico »Češčena bodi kraljica« in zapeli pesem »Veš, o Marija«. Pozneje so nam razdelili trakove s svetinjcami in podobice.

Tako je bil ustanovljen naš »Marijin vrtec«, ki smo ga vsi zelo veseli. Imeli bomo vsak mesec shod.

Rešitev naloge v 7.—8. številki :

Evangelist.

Rešitev rebusa v 7.—8. številki :

En krivični vinar deset pravičnih sne.

Rebus.

(Rešitev in imena rešilcev — ki se sprejemajo le tekom 14 dni po izidu lista — v prihodnji številki.)

Posetnica.

Matko Levec

Čeprav moža gore-njega imena ne poznate, vendar iz črk njegovega imena, ako jih prav predstavite, lahko uganete, kakšnega stanu je.

Imena rešilcev.

Nalogo v 7.—8. številu, so prav rešili: C. in Hanca Štercin v Kaplji vasi; Nežka in Zofi Marovt v Topoljah pri B.; Petančič Fr. v Pišecah; Pavel Pačnik, Razbor; Žani Urh, Log-Zaplana; Matija Bobnar v Lahovčah; Alojzija Logožar, Krčevina pri Ptuj; Žani Urh, Jeglič Mirko in Franc, Martina Kunaver, Humar Milka, Tinta Mimica v Ljubljani; Jožica Pečnik, Sr. Gameljne.

Rebus v 7.—8. številu, so prav rešili: Vuga Valerija v Sp. Hrušici; Kržan Antonija, Skalar Štefka, Cvetko Josipina, Filipčič Olga, Kalan Francka, Preskar Roza, Umek Režika, Globoko; Veronika Šinkovec, Neža Verčič, Marijana Mohorič, Marijana Brejc iz Leskovice; Mohorko Ivan v Račah; Fr. Mesarič v Majšpergu; Ivana Jerala, Žebre Demeter, Krevel Leon, Tonček Preinfalk v Ljubljani.

Oboje so prav rešili: Medvešček Jos., Glince; Slavko, Olga in Anica Lavrič v Cerknici; Završnik in Fink Anica iz Fužin; Justica Benedik v Kranju; Bogomila in Danica Lavrič v Žabnici; Kristina Jager v Celju; Ladik Wisinger v Litiji; Štrukelj Serafina v ?; J. Jesih v Trbovljah-Vode; Mihael in Mici Pustišek v Zdolah; Flerin Fr. in Zalokar Ciril, Mengeš; Osterman Karlo, Ciglarčič Pepi in Darinka, Bischof Mimica, Rudolf in Heda v Ljubljani; Kunc Milenca in Drago v Novem mestu; Jožef Bergant, Zg. Luša; Mimica Otorepec in Mimica Svetina, Žalna; Jan. in Pavel Šturm, Fr. Kosmač, Jan. Eržen v Tičjem brdu; Minka Skobern v Sv. Juriju; St. Steblovnik v Žalcu; Olga Jenko v Podblici pri Selcih; Jan. Tratnik, Zabukovca; Kladenšek Jan., Ljubečna-Celje; Emil Zmazek in Tone Penko v Mariboru; Ang. in Mihaela Žura, Anči Vovk in Anica Kolenc v Kandiji; Roman, Albin, Cvetko in Ivanček Čelik, Pepina Čebulec in Anica Javornik v Novem mestu; Gorislava in Ljubomira Svetina v ?; Stanka Rabuza v št. Jurju ob j. ž.; Albin Mozetič, Niko Zadnik, Darinka Zorec v Ljubljani.